

Vilken 40-årsdag för FFV!

Generaldirektör Rune Nyman förevisade FFVs verksamhet för Hans Majestät Konungen. I bakgrunden ser vi sektorchef Tommy Johansson i sällskap med drottning Silvia.

Lite senare, i samband med presentutdelningen, väckte Rune Nyman glada miner, när han skulle uppmana kungen att skriva sitt namn på FFVs minnessten. Kungen var fullt upptagen med sitt nya gevär och uppfattade inte att han ombads göra namnteckningen direkt.

– Jag får kanske be att Ers Majestät gör det – omedelbart!, sa vår GD, varvid kungen lydde "order". Foto: Ingemar Kjellberg.

Den 24 maj 1985 blev en minnesvärd dag för många människor i Arboga.

Dels firade Riksdagen sitt 550-årsjubileum med stor pompa och ståt.

Dels jubilerade FFV med sina 40 år i samma stad.

Drygt en timme hade FFV äran att ha kungaparet, riksdagens förste talman, statsministern och stora delar av regering och riksdag som gäster.

Att Hans Majestät Konungen tog miste på stadsnamnet i sitt inledningsanförande torde knappast ha undgått någon. Däremot visste ni kanske inte att FFV redan i samband med kommunens jubileumlunch fått tillfälle att visa något av sin verksamhet?

I ett bildspel beskrevs såväl riksdagens som FFVs historia i Arboga, samt övriga Underhållsenheter inom sektorn idag. Både statsministern och andra gäster uttalade sig mycket positivt om detta specialkomponerade bildspel.

Tal och presenter

Jubileumsprogrammet på FFV-området innehöll många intressanta punkter, trots att det tidsmässigt rymdes på bara drygt en timme. Mer om allt detta i nästa nummer av FFV-NYTT.

Vid utställningsområdet fanns det mesta av vår verksamhet representerat. Samtliga motorer som underhålls inom sektorn var uppräddade till beskådan.

Generaldirektör Rune Nyman och sektorchef Tommy Johansson fick äran att visa kungen respektive drottningen runt på utställningen.

Rune Nyman höll ett kort tal och överlämnade därefter gåvor till kungen, drottningen och riksdagens förste talman. Kungen fick ett jaktgevär, Carl Gustav 2000, med serienummer 2000. Drottningen fick hemvävda damasthanddukar och talmannen fick en välringklocka. Fler bilder från högtidsdagen på sidan 8.

Hans-Olov Jacobsson, chef för sektorstab Ekonomi:

”Visst ska vi vara lönsamma!”

Varför ska vi vara lönsamma?

Det är en fråga som återkommer då och då i diskussionerna. Som chef för sektorstab Ekonomi vill jag besvara frågan på följande sätt:

Våra ägare ställer krav.

Vi får möjlighet till utveckling och investering.

Vi ställs inför krav på effektivitet och konkurrenskraft.

Vi kan låta en utjämning ske mellan de ”goda” och de ”dåliga” åren.

Vi får förtroende och frihet, med mera.

Det kanske är på sin plats att påminna om hur det gick för Ebberöds bank, som struntade i alla ”pekpinnar”...

Jag har nu arbetat i den nya organisationen i drygt ett och ett halvt år. Min sektorstabs område – ekonomi – är kanske det område som påverkas mest (och påverkar mest) vid övergång till en decentraliserad organisation.

Mycket har skett. Mycket återstår att göra.

Motiven bakom den nya decentraliserade organisationen förtjänar ännu en uppreppning: Marknadsorientering,

- Ägaren ställer ett krav på förräntning av statskapitalet med tretton procent på koncernen, det vill säga en avkastning/utdelning.

- Koncernen kräver förräntning av statskapitalet plus täckning av gemensamma kostnader för affärsverket på 15 procent av det totala kapitalet.

- Divisionerna kräver i sin tur per avdelning och avdelningarna kräver per sektion.

ökad flexibilitet, decentraliserat lönsamhetsansvar, ökat kostnadsmedvetande, stimulans för medarbetares och chefers utveckling, nya förutsättningar för det vi kallar ”go” och företagarganda med mera.

Måste styras

Även en decentraliserad organisation måste styras, ja till och med ganska hårt ibland. Jag tänker närmast på spelregler och ekonomiska mål.

Våra ekonomiska mål går att dela upp i tre viktiga delar:

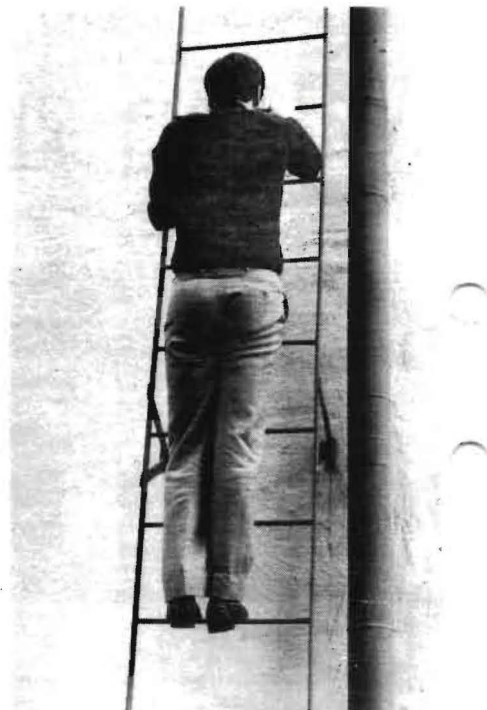
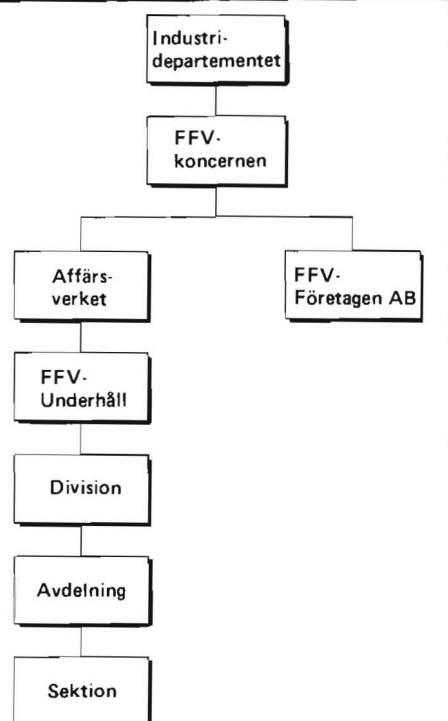
1. Avkastning på totalt kapital, det vill säga förräntning av våra använda pengar.

2. Hastigheten på kapitalomsättningen, det vill säga hur snabbt våra pengar omsättes, ”är i rullning”.

3. Soliditet, det vill säga hur stort vårt eget kapital är i förhållande till det totala kapitalet. Det sistnämnda kapitalet är alltså lika med eget kapital plus skulder. Genom dessa tre ekonomiska mål sätts resultatkrav på divisionerna, som om de vore egna företag. Men inte bara på divisionerna!

Ekonomiska samband

Låt mig åskådliggöra de ekonomiska sambanden i ord och bild: Sektor Un-

Hans-Olov Jacobsson poserade en gång i gamla CVA-nytt som den okände "mannen på stegen". Den här gången får bilden illustrera det ekonomiska läget inom sektor Underhåll:

Vi är på väg upp – men inte riktigt uppe än!

Foto: Hans Hedin.

derhåll är en del av koncernen FFV. Divisionerna är en del av sektorn. Avdelningarna är en del av divisionen och så vidare.

Hur det hänger ihop framgår av denna schematiska bild.

En bit kvar

Vår lönsamhet är idag på väg uppåt efter ett par års problem, som bland annat berott på minskade beställningar från Försvarets Materielverk 1983–84.

Vår budget för 1985 har ett resultatmål på 50 miljoner kronor, men vår prognos (och verkliga mål) är cirka 60 miljoner kronor. Ändå är det en bit kvar innan vi har nått den långsiktiga lönsamhet som finns med i vår långsiktplan: Cirka 100 miljoner kronor.

Tillsammans kortar vi saktast avståndet – ett år i taget. Det gäller att inte ge sig förrän vi är framme.

Hans-Olov Jacobsson,
sektorstab Ekonomi

Nu återstår det svåraste . . .

Min fyraårige son är – som alla barn – mycket kreativ när det gäller att ge förslag före jul och födelsedag.

Listorna blir långa.

Fars plånbok är dock kortare.

Även fyraåringen prioriterar som tur är i sin värld. Därför blir han nöjd om jag visar lite känsla för honom och samtidigt bara väljer några få av inköpsförslagen.

Samma situation sitter vi inom sektorledningen i just nu: Värdera, prioritera och besluta.

De pengar vi talar om är kostnader i storleken 25 till 50 miljoner kronor.

Kan du gissa vad det handlar om?

Under vintern och den vår vi inte fått uppleva har det pågått en utredning om sektorns AU-strategi. AU står för Administrativ Utveckling. Syftet med AU-strategin är att skapa förutsättningar för divisionerna att driva och påverka nödvändiga administrativa system och rutiner, så att vi får en effektivare orga-

nisation.

Med hjälp av en bra administrativ utveckling kan divisionerna också lättare göra affärer.

AU ska följa och stödja affärsverksamheten, som i och med den nya organisationen är decentraliserad till divisionerna.

Administrativ utveckling berör alla inom företaget. Oavsett om vi jobbar direkt med administrativa system och rutiner eller har andra uppgifter ska vi ha nytta av det som kommer ut därav. Därför har också många aktivt deltagit i utredningen via arbetsgrupper inom respektive division. Grupperna har gjort ett bra arbete. Det är ett omfattande material som kommit fram:

- Förslag till hur vi ska fördela ansvar och befogenheter för administrativ utveckling inom sektorn.
- Förslag till utvecklingsprojekt både för sektorn som helhet som för divisionerna enskilt. Projekten är många . . .
- Förslag till hur vår datamaskinpark ska se ut och mycket mera.

Ingen idébrist

Som ni förstår har det inte rått någon

som helst idébrist. Nu kanske ni anar sambandet med min sons önskelistor?

Det digra förslagsmaterial, som projektgruppen lagt fram i dagarna, vittnar om ett fint lagarbete, men gör det samtidigt inte lättare för oss i ledningen.

Vi har nu fått materialet och utsätts därmed för kravet att fatta beslut om vad vi ska göra. Att man har mage . . .

Stora kostnader

I den administrativa utvecklingen ligger mycket stora kostnader. Kostnaderna är lätta att se. Det ligger också stora intäkter, om vi satsar rätt, men de är inte lika lätta att skönja. Vi måste alltså koppla på "röntgenblicken".

Vitsen med kostnader för AU är att de ska leda till besparingar och intäkter som är högre, eller hur?

Nåja, ska vi vara "jultomt", så har vi i alla fall några månader på oss fram till "julafton".

Vad som händer på AU-området kommer det mer information om – efter semesterna. Nu vet ni att något är på gång.

Per-Åke Dahlström, UP.

Som "smör i solen"!

Under rubriken "En efterlängad affär" berättade vi nyligen att anställda vid FFV skulle få möjlighet att köpa Underhållsmärkta nyttoprylar till subventionerat pris.

Affären var mer efterlängad än någon kunnat ana – allra minst de inköpsansvariga!

Redan första försäljningsdagen tog vissa varor slut!

Långa köer bildades utanför personalmatsalen Gyllene Balken vid lunchtid den 3 juni 1985. De som stod i kön var dock inte ute efter någon måltid denna gång. Det som fick dem att tillbringa dyrbara lunchminuter på detta sätt var istället den nystartade försäljningen av "underhållsmärkta nyttoprylar".

Lika långa köer fanns samtidigt utanför personalmatsalen i Malmslätt. Även där hade den efterlängade försäljning-

en nyss börjat.

Begränsat lager

När vi berättade om denna försöksverksamhet, som drivs av Inköpservice inom division Service, påpekades samtidigt att lagret var begränsat. Eftersom ingen kunde förutse hur stor åtgång det skulle bli, ville man redan på förhand informera om att vissa varor kanske skulle ta slut.

Det var precis vad som hände – och detta till och med den allra första försäljningsdagen!

Tre månaders väntan

– Ta det bara lugnt! Nya prylar är beställda och kommer, men det dröjer nog tyvärr cirka tre månader innan de finns i lager igen, säger Arnold Junflo, divisionschef för Service.

– Dessutom kommer de nya prylarna troligtvis att ha en annan märkning.

Det verkar vara hög tid att göra om den gamla schlagertexten till: "Allting kan man sälja med Underhållsreklam"... Köpare saknades verkligen inte den första försäljningsdagen!

Positiv kvartalsrapport

FFV Underhåll är på rätt väg!

Det kan vi konstatera när vi nu har årets första kvartal bakom oss.

Budgetmålet är högt – 50 miljoner kronor i vinst. Många tecken tyder på att vi till och med kan överträffa detta. FFV Underhålls prognos för hela 1985 är nu därför på drygt 60 miljoner kronor.

Det är självfallet många faktorer, både positiva och negativa, som ligger till grund för bedömningen.

Låt mig nämna några:

- Stort antal nya order.
- Vi har tecknat ett nytt treårigt principavtal med Försvarets Materielverk.
- Division Basmateriel har blivit underleverantör till sektor Försvarsmateriel vid produktion av den så kallade minläggaren.
- Förbanden sänder in enheter för åtgärd i större omfattning än vi trodde.
- Division Flygteknik har fått stora "oplanerade" order på helikoptermodifieringar.

Störningar i omvärlden

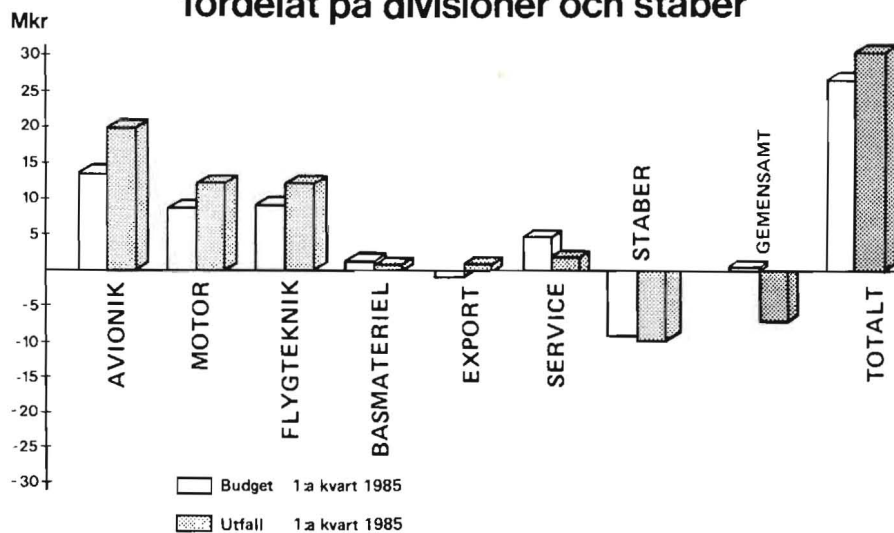
Naturligtvis finns det även orosmoment, både nu kända och sådana som

kommer att uppstå under resten av året.

Några exempel:

- Ökad konkurrens med det nya principavtalet
- Prisstoppet
- Ränthöjningen

Kvartalets resultat före bokslutsdisp fördelat på divisioner och staber

Framtiden

Sammanvägt tror vi ändå att 1985 kommer att bli ett bra år, då vi når ett resultat på drygt 60 miljoner kronor.

Håkan Forsell,
sektorstab Ekonomi

Folk kan bli sjuka av din närvaro!

Har du tänkt på att din "skönhet" kan vara allergiframkallande?

Det handlar naturligtvis inte om naturlig skönhet, utan den vi försöker åstadkomma med kosmetikans hjälp.

Det kan knappast ha varit din avsikt att arbetskamrater ska bli sjuka av din blotta närvaro.

Det finns tillräckligt med luftburna ämnen, som förorsakar allergibesvär särskilt så här års. Nog borde vi kunna bidra till en bättre arbetsmiljö för våra allergiska kamrater genom att spara in på kosmetikan och likaså bjuda på rökfria lokaler, eller hur?

Parfyer, ansiktskrämer och väldofande oljor av olika slag. Många använ-

der stora mängder kosmetika dagligen, för att därigenom känna sig fräscha och se trevligare ut.

Men alla tål inte den här formen av "skönhet". Redaktionen fick besök av en allergiker för en tid sedan, som bokstavligen inte kunde andas i närheten av sina kosmetikakryddade arbetskamrater.

– Det känns förargligt att behöva säga till att jag är överkänslig mot den här formen av luftburna ämnen. Det räcker med att gå i samma korridor som någon av dem passerat nyligen, så sväller slemhinnorna och besvären sätter igång, berättade han.

Från Hälsocentralen ser man mycket allvarligt på de här problemen.

– Kosmetika och tobaksrök är två viktiga orsaker till allergibesvär, som inte får nonchaleras av omgivningen, säger Hjordis Nilsson vid Hälsocentralen på FFV i Arboga.

Vad är då allergi egentligen?

Vitt skilda ämnen

– Allergi är en överkänslighetsreaktion, som uppstår när vissa ämnen i vår omgivning kommer i kontakt med vår kropp. Ämnen kan vara av vitt skilda slag, till exempel damm, mögel, djurhår, pollen, födoämnen, tobaksrök och även kemikalier som ingår i bland annat kosmetika, berättar Hjordis.

– Hur allergin yttrar sig hos olika personer beror bland annat på vilket slags ämne man är överkänslig mot, men också på vilket sätt det här ämnet tillförs kroppen. Många av de allergiframkallande ämnena är luftburna. Visste du att man varje dygn andas in 10 000 liter luft, som näsan filtrerar innan den når lungorna?, fortsätter hon.

Utifrån detta är det lätt att förstå varför just näsan i så hög grad blir säte för reaktionerna. Slemhinnorna i näsan är

FFV förbereder sig för att ta hand om JAS-motorn

USA delar med sig av sina erfarenheter

Vilka åtgärder ska flottiljerna klara av själva när det blir dags för underhåll, reparation och service av JAS-motorn RM12?

Vilka resurser behövs på centrala verkstaden?

Det är två av de viktigaste frågorna för FFV Underhålls arbetsgrupp, som jobbar med underhållsuppläggningsen för RM12.

Ett sätt att snabbt komma fram till den bästa lösningen är att ta del av andra länders erfarenheter inom liknande områden. Därför har Rune Lindberg, divisionschef för Motor, tillsammans med representanter från Försvarets Materielverk och Volvo Flygmotor AB nyligen besökt Amerikanska Flottan och Marinen i Kalifornien.

Amerikanska Flottan och Marinen tilldelas sedan 1983 det nya stridsflygplanet FA-18 Hornet. Liksom Sveriges AS-

betydligt känsligare än till exempel huden. När man inandas allergiframkallande ämnen, reagerar slemhinnorna med svullnad (nästäppa) och ökad sekretion (snuva). Ofta får man också klåda i näsan och nysattacker.

Kan allergi förebyggas?

– Just nu på våren och försommaren har många stora besvär med allergi på grund av överkänslighet mot pollen-korn från lövträd, främst björk. I augusti och september ger till exempel vass och gråbo överkänslighetsreaktioner, förklarar Hjärdis.

– Om en allergisk person undviker de ämnen han är överkänslig mot är han lika frisk som alla andra. Ofta är det svårt att helt undvika orsakerna till besvären.

– Allergi mot kosmetika och tobaksrök kan dock undvikas, om vi alla hjälps åt, avslutar Hjärdis.

flygplan är detta flygplan konstruerat för mer än en uppgift: Jakt och attack. JAS ska dessutom klara spaning.

F/A-18 har två motorer av typ F404, och kallas i JAS för RM12. För utvecklingen av F404 till RM12 ansvarar Volvo Flygmotor AB med General Electric och FFV som samarbetspartner.

Två områden

Inom Industrigruppen JAS, IG JAS, ansvarar FFV främst för två områden: Utveckling av underhållsutrustning till förband och centrala verkstaden (division Motor inom FFV Underhåll), samt transportemballage för motorer och moduler.

– Såväl FFV och Volvo Flygmotor AB som vår kund Försvarets Materielverk har stort intresse av att få ta del av amerikanarnas erfarenheter av F404, eftersom utvecklingen av RM12 pågår för fullt, säger Rune Lindberg och fortsätter.

– Vi vill ju undvika att göra om de eventuella misstag man gjort i USA. Vi vill även se hur de löst underhållsuppläggningsen, resursupbyggnaden med mera.

Första besöket

För att få möjlighet till att besöka amerikanska förband och centrala verkstäder angående F404 har Försvarets Materielverk tecknat ett avtal med Pentagon, som reglerar sådan besöksverksamhet.

Den 19–26 maj 1985 gjordes det första besöket i Kalifornien. Besöksgruppen bestod av Bo Gellerhed, chef för flygmotorbyrån inom FMV-F, Erik Vintheden, chef för tekniska byrån inom FMV-F's underhållsavdelning, Stig Laurell, chef för serviceavdelningen vid Volvo Flygmotor, samt Rune Lindberg, chef för division Motor vid FFV Underhåll.

Öppet mottagande

– Vi besökte två flottiljer, El Toro och Lemoore, samt den centrala verkstaden i San Diego. På alla platserna fick vi ett

mycket öppet mottagande, berättar Rune Lindberg.

– De svarade på alla frågor, gav oss många erfarenheter och välkomnade framförallt fler besök från Sverige. Det gladdde oss, eftersom syftet med denna första resa bland annat var att bädda för kommande besök. Senare i år planerar vi nu att låta en grupp ingenjörer från Försvarets Materielverk, Volvo Flygmotor AB och FFV Underhåll åka till Kalifornien för fördjupade tekniska studier och diskussioner, tillägger han.

Intressant fråga

– F404-motorn har en dragkraft på drygt sju ton och är uppbyggd av moduler. När det blir fel i motorn tar man på flottiljerna isär hela motorn i moduler. Den felande modulen sänds sedan till centrala verkstaden för reparation, förklarar Rune.

– Flottiljverkstaden tar en reparerad modul, monterar ihop motorn igen och kör den i provbock. Detta är naturligtvis en intressant fråga för den arbetsgrupp som jobbar med underhållsuppläggningsen hos oss. Det gäller att få grepp om hur djupa åtgärder som ska göras på svenska flottiljerna, när JAS kommit i tjänst på 90-talet, fortsätter han.

”En supermotor”

Arbetsgruppen inom FFV Underhåll består av Pekka Havbrandt, chef för RM6/RM9/RM12-avdelningen, MG, inom division Motor, Lars-Georg Mahrström, utvecklingsavdelningen inom samma division, Leif Johansson, från U-sektorns JAS-projektgrupp, samt Berndt Wettergård, avdelning Flygplan inom division Flygteknik.

– Till arbetsgruppen och alla andra som så småningom ska arbeta med RM12 vill jag avslutningsvis framföra en hälsning från våra amerikanska ”kollegor”: F404 är en supermotor!, säger Rune och gör en personlig reflektion:

– Vad ska då inte RM12 bli, när vi nu också utnyttjar de lärdomar vi får från USA?

Så fungerar nya "14-dagars-regeln"

Den 1 januari i år kom "14-dagars-regeln". Det är en förordning, som innebär att statliga företag de 14 första dagarna av en sjukfrånvaro bär det administrativa ansvaret.

Efter de 14 dagarna lämnar företaget över ärendet till Försäkringskassan. Tidigare lämnades ärendet redan samma dag.

Det åligger också företaget att så snart som möjligt ta reda på om den sjukskrivne efter de 14 dagarna behöver rehabilitering. Detta kan ske i samarbete med hälsocentralen, dock endast i samråd med den sjukskrivne. 85 procent av alla sjukskrivningar är dock kortare än 14 dagar.

Läkarintyg

Fortfarande gäller kravet på läkarintyg

vid sjukdom som varar längre än sju dagar. Insjuknar man till exempel en måndag måste man ha läkarintyg från och med måndagen därpå, alltså från och med den åttonde dagen.

"Förstadagsintyg"

Om särskilda skäl föreligger kan företaget kräva läkarintyg från första sjukdagen.

Så snart en anställd varit korttidssjukskriven mer än sex gånger under en tolv månadersperiod informeras företaget om detta av Försäkringskassan. Det sker automatiskt via datorer. Finner Försäkringskassan och företaget att det finns anledning, så kontaktas personen i fråga. Det är inte för att kontrollera den sjukskrivne, utan för att kanske i tid hjälpa den som länge gått och dragit med samma symptom utan att söka läkare.

RM8-kampanjen togs hem av Motor

I konkurrens med Volvo Flygmotor har division Motor fått beställning från FMV:F på modifiering av cirka 45 stycken RM8-motorer.

Kampanjen innebär i huvudsak utbyte av ledskenekrans 13 till nytt utförande. Man räknar preliminärt med att kampanjen ska genomföras under ett och ett halvt år.

En ros till Carl-Gustav Borgh från FFV-U i Östersund, som informerade oss om FMV principavtal.

Hans trevliga och lättsamma sätt, gjorde att ett ganska "torrt" ämne ändå blev intressant och givande.

*Några ur förmiddagsgruppen
den 22 maj*

Är de morgondagens tekniker?

Flickor från årskurs åtta har nyligen besökt FFV Underhåll i Arboga.

Studiebesöket anordnades på uppdrag av Jämställdhetskommittén vid FFV, som vill slå ett slag för "fler flickor i tekniska yrken".

– Vår ambition är att påverka flickorna att välja teknisk utbildning vid sitt linjeval i årskurs nio, berättar Kristina Wiberg, avdelning Personalservice inom division Service.

Kristina tog emot gästerna och såg till att de fick träffa tjejer, som har teknisk utbildning och jobbar inom mansdominerade yrken vid företaget idag.

Årets studiebesök av flickor från åttonde årskursen vid Gäddgårdsskolan och Stureskolan i Arboga, var uppdelat på två dagar, den 23 och den 29 maj 1985. Kristina Wiberg och Catarina Carlsson var besöksmottagare. Högstadieflickorna hann hälsa på hos båda Arbogadivisionerna Motor och Avionik. Hos divi-

Kristina Wiberg, tv, tillsammans med Gäddgårdsskolans flickor från årskurs åtta c och d poserar utanför Avioniks By 31.

sion Motor togs de emot av Anette Andersson och Marie Larsson, som visade sina arbetsuppgifter, berättade om sin utbildning, arbetsmiljön, hur det är att jobba ihop med killar med mera.

Hos division Avionik togs den första besöksgruppen emot av Eva Olgemar och Annika Molander, medan Desirée Eriksson och Monica Berglund mötte

upp den 29 maj. Besökarna informerades om ingenjörsutbildningen inom el/telelinjen, samt möjligheterna att få tekniska arbeten i framtiden.

De fick även prova på att "knappa på terminaler", vilket gjordes med stor förtjusning. Besöksdagarna avslutades med en sammanställning och frågestund i utbildningshuset.

"Fullbloden" i stallet

Varje arbetsplats håller sig med lokaler, som av någon anledning – positiv eller negativ – har ett öknamn. Så även division Basmateriel.

Där finns en barackliknande byggnad, som inte har bara ett, utan två namn. Det är den så kallade Basmaterielhumorn, som döpt denna barack till ömsom "Stallet", ömsom "Sommarlagårn".

Det är här veckans Basmaterielgång i U-Aktuellt, BB50, håller till. Bokstavligt talat är BB50 en högst vital och livskraftig del av divisionen, men bildligt så hänger de liksom lite utanför i och med sin vistelse i baracken – "stallet".

"Fullbloden" poserar framför "stallet":

Fr.v. Tomas Westin, Bengt Arnell, Sven-Åke Eklund (sittande). Ruben Mårtensson och Bengt Boström ser upp till Eva-Lisa Martinsson. Foto: Hans Brännström

Fordon även här

Precis som den förra gruppen som presenterades i U-Aktuellt, BB40, så arbetar BB50 med fordon. Skillnaden mellan grupperna är att BB40 arbetar mera praktiskt, medan BB50 arbetar mest med mjukvaruproduktion. Eller hur gruppchefen Tomas Westin?

– Jo, det stämmer. Merparten av vårt arbete resulterar i publikationer av olika slag. Vi skriver alltså manus, som blir färdiga publikationer i slutänden.

Sju man och en kvinna

Det tycks vara ett axiom att när en grupp från division Basmateriel presenteras i U-Aktuellt så ska gruppen innehålla en kvinna. Så även nu. Nu heter hon Eva-Lisa Martinson. Skribentens goda uppfostran gör att hon får komma först till tals. Vad arbetar hon med?

– Jag arbetar med dokumentation för Hägglund & Söners räkning. Det handlar dels om stridsvagn 104 för Svenska försvaret, dels om bandvagn 206, som Hägglunds exporterar.

Det manliga inslaget...

Det manliga inslaget börjar med Ruben Mårtensson. Han arbetar med fordonsel. I nuläget innebär det att skriva och rita på något som till slut ska bli en el-

schemabok för SAAB 900. Han har nyligen avslutat ett liknande jobb åt Hägglunds.

Bengt Boström heter nestorn i gänget, både vad levnadsår och anställningsår beträffar. Det han inte vet om motorer är väl inte värt att veta?

– Det var att ta i! Allvarligt talat, jag arbetar med motorfrågor, såväl mot övriga delar av divisionen, som mot flygförband och TSB:n (= teleservicebaser). Även Bengt Arnell är "motorsnubbe":

– Jo, visst, men nu och en bra bit framöver arbetar jag med torrluftsförvaring.

– Det är armén som vill ha hjälp med att torrluftsförvara sin materiel. Ett exempel: En stridsvagn ska mellan övningarna torrluftsförvaras för att undvika korrosion och andra fuktskador. Ett aggregat blåser luft genom stridsvagnen, men inte vilken luft som helst. Den ska vara torr, det är viktigt. Det är sådana problem vi ska hjälpa armén med. Sven-Åke Eklund skulle kunna titulera sig vårdare. Förutom att han arbetar med teknisk dokumentation arbetar han med Vård-80, alltså med hur materielen ska vårdas, helt enkelt. Det innebär mycket skrivande av publikationer och TO:n (tekniska order).

Inte hemma

Två killar, Veikko Olofsson och Tommy Långström var inte hemma vid intervjutillfället.

Veikko arbetar med OM-projektet (OM = Optiska Motmedel) och Tommy tillbringar nästan all sin tid hos Volvo Lastvagnar i Göteborg, där han ser till att verkstadshandböcker till lastbilar produceras.

Vad gör chefen?

Chefen själv då, Tomas Westin vad gör han? Det kan väl inte ta hela arbetstiden att administrera BB50?

– Nej, förvisso icke. Jag är dessutom projektledare för M100-projektet. M100 står för ren metanol, och innebär att vi, tillsammans med andra intressenter provar och utvärderar bilar som drivs av metanol.

"Stalltips" om framtiden. Vad tror Tomas om gruppens framtid? Kan man få ett "stalltips"?

– Jodå, den ser ljus ut. Möjligen skulle vi önska oss lite mera praktiska arbetsuppgifter, men man kan ju inte få allt, slutar Tomas Westin, chef för sju "fullblod" i "stallet" hos division Basmateriel.

Festligt värre i majsolens sken

Bilder är ett bra sätt att minnas den högtidliga jubileumsdagen.

Eftersom privat fotografering inte är tillåten inom FFV-området, fick många anställda nöja sig med att bara vara åskådare. Du som vill ha jubileumsbilder kan beställa sådana från våra fotografer på telefon 0589/813 71.

Arboga Blåsorkester fanns på plats vid FFV Underhåll i god tid innan jubileumsgästernas ankomst. Förstärkta med en blåsorkester från vår vänort Honningsvåg i Norge och drillflickor från Aktiv Ungdom i Arboga, marscherade de sedan spelande till utställningsområdet. Foto: Hans Hedin

Drottning Silvia blev mycket glad för de hemvävda damasthanddukarna, som överlämnades av FFVs Generaldirektör Rune Nyman. Handdukarna är vävda av Maria Borg-Carlsson, som vi berättade om i förra U-aktuellt. Frv ser vi Hans Majestät Konungen, drottning Silvia och riksdagens förste talman Inge-mund Bengtsson. Foto: Hans Hedin.

På första bänk vid FFVs jubileumsprogram återfanns fr v Arbogas kommunalråd Per-Olof Nilsson, statsminister Olof Palme och Tanzanias premiärminister Nyerere, som passade på att vara med om Jubileumshögtiden i samband med sitt Sverigebesök. Foto: Hans Hedin

Avioniks divisionschef Jan Eiborn hade en intressant diskussion med förre moderatledaren och numera riksdagsmannen Gösta Bohman. Samtalet började med att Gösta Bohman undrade om Avionik klarar konkurrensen "trots att ni är statliga"... Foto: Britt Blom.

Vid FFVs jubileum deltog självklart även Ur-CVA:arna, det vill säga de som anställdes redan 1944, samt några av företagets förre detta ledare. Fr v ser vi Karl Abrahamsson, UR-CVA:are, i samtal med Britt Blom, Elmer Axelsson, före detta sektorchef, samt Malte Olsson, Ur-CVA:are. Foto: Ingemar Kjellberg.

Oförglömlig resa

Hela gänget Herkules-resenärer, samt värdfolket på F10, Arne och Lena, uppställda för fotografering strax före hemresan.

Strax innan hade vi bjudits på en nio minuter lång flyguppvisning av J35, Draken.

– Vi får hoppas att vår besättning inte blivit så imponerade av alla flygkonster, så att de får lust att göra likadant, sa en resenär.

Lyckat KUPA-möte

I slutet av maj 1985 var det dags för ännu en KUPA-uppföljning för de FFV-enheter, som använder sig av detta system.

KUPA betyder Koncerngemensam Utveckling Personal Administration och är ett ADB-baserat lönesystem som infördes 1981. Sedan 1982 har man varje år anordnat särskilda KUPA-möten, där anställda vid lönekontoren och övriga berörda träffats för att utbyta synpunkter.

I år var det första gången Arbogas tur att stå som värdar.

I programmet för KUPA-uppföljningen, som arrangerats av lönekontorets personal vid FFV Underhåll i Arboga, ingick inte enbart diskussioner om lönesystemet.

Förutom en rundvandrig på företaget, passade man också på att vara med på en poesiäfton med Bo Setterlind och Staffan Percy. Detta arrangemang ägde rum på Medborgarhuset i Arboga. Efter detta uppskattade inslag i programmet, följde ett trivsamt samkväm.

Vilka var då huvudfrågorna vid årets KUPA-uppföljning?

– Bland annat gick vi igenom N-planen, som är den nya löneplanen från och med 1 juli 1985. Vi sysslade vidare med problemorientering, det vill säga rådgjorde med varandra angående de olika problem vi stött på med systemet sedan föregående möte, berättar Tage Öberg, lönechef vid FFV Underhåll i Arboga.

Avtalsgenomgång

– En mycket intressant fråga, som dök upp på slutet av mötet, var att vi på lönekontoren skulle vilja få en genomgång efter varje nytt avtal, så att vi lättare kan sätta oss in i det nya som gäller.

– Ove Karlsson från Huvudkontorets Personalavdelning, som i sitt arbete kommer i kontakt med förhandlingar och avtalsfrågor, lovade att föra frågan vidare och försöka få till stånd en sådan muntlig redogörelse vid de olika FFV-enheterna, säger Tage.

Vid årets KUPA-uppföljning deltog sammanlagt ett 40-tal personer från koncernen.

Har du upplevt en flygresa med militärplanet Herkules någon gång?

Den frågan kan ett 60-tal av division Motors anställda vid Reparationsverkstaden besvara med JA numera!

Den 29 maj reste de på studiebesök till F 10 i Ängelholm med hjälp av detta förunderliga färd-sätt.

Med på planet fanns också deras avdelningschef Per Nymark, som är initiativtagare till både resan och studiebesöket.

– Jag har bestämt att alla som jobbar på vår avdelning ska få tillfälle att komma ut och besöka ett förband, berättade han.

Tidigt på tisdagsmorgonen gav vi oss iväg från Arboga. Vi åkte buss till Västerås, där Herkules med besättning väntade på flygplatsen.

Väl ombord på flygplanet satte vi oss tillrätta på de långsgående sätena. Öronproppar plockades fram. Ryktet om den något "bullriga" ljudnivån hade nått oss. Ryktet var sant.

Den enkla militärgröna inredningen väckte många glada miner. På ena väggen hängde en hink, modell större.

– Där har du toaletten, förklarade Per Nymark hjälpsamt.

Turligt nog behövde den aldrig användas, varken på dit- eller hemresan...

Herkules är utrustad med ytterst få fönster. Vi fick gissa oss till hur långt det var kvar till marken, när vi efter en timmes flygresa fick besked om att vi gick in för landning.

Arnes program

På F 10 togs besöksgruppen om hand av Arne Jirsved, FFV Underhålls egen medarbetare, som är stationerad vid detta förband. Arnes uppgift är att ansvara för företagets mobiliseringsplan vid händelse av krig.

Den här dagen hade Arne istället mobiliserat alla krafter för att göra studiebesöket till ett oförglömligt minne. Med hjälp av sin assistent Lena Wijkmark hade han satt ihop ett innehållsrikt besöksprogram.

– Alla som jobbar på F10 har varit mycket positiva till att FFV Underhåll kommer och hälsar på. Det har också visat sig genom att alla våra programpunkter godkändes på en gång, berättade Arne. Mer om denna spännande dag och det storartade mottagandet på F10 kommer i FFV-NYTTs första nummer efter stundande semester!

Konstruktion är konst

– Vår inriktning har ändrats en hel del under de senaste åren. Numera handlar det inte enbart om att utföra konstruktioner, utan arbetsområdet omspänner allt från idé till färdig produkt. Det berättar Kjell Andersson, sektionschef för Konstruktion, AK30, inom avdelning Konstruktion och Publikation.

– Att vara konstruktör är att vara en sorts konstnär, säger Nils-Åke Nilsson, en av medarbetarna på AK30, som bland annat konstruerat ett elektronikskåp som FFV fått patent på

Sektion Konstruktion tillhörde tidigare nuvarande FFV Elektronik AB. I samband med omorganisationen 1983 övergick sektionen till division Avionik.

– Flera av de produkter som FFV Elektronik AB marknadsför på den svenska och internationella marknaden idag är ursprungligen framtagna hos oss, säger Kjell.

– Vi samarbetar fortfarande med varandra. Bland annat gör AK30 vissa installationsjobb för FFV Elektronik ABs räkning.

Servar Motor

AK30 servar också division Motor. Till uppgifterna hör bland annat framtagning av provutrustningar.

– För en tid sedan konstruerade vi om en ljuddämpare till RM8-provbockarna 5 och 6. Ljuddämparen måste konstrueras så att den uppfyller Naturvårdsverkets krav, berättar Kjell.

– Vid haverier och andra akuta behov inom division Motor, ställer vi upp för att hjälpa till så snabbt som möjligt.

Externa kunder

Som många andra sektioner inom FFV Underhåll, jobbar AK30 medvetet för att skaffa fler externa beställningar. Framförallt har AK30 etablerat kundkontakter med sektor Försvarsmateriel inom FFV, samt Försvarets Materielverk och Fortifikationsförvaltningen. Sektion Konstruktion har också lånat ut två konstruktörer till Saab för IG JAS-projektet.

– Våra åtaganden spänner över ett brett register. Smått eller stort, konstruktionen är lika betydelsefull i båda fallen. Vi har till exempel nyligen konstruerat en stor mättrigg åt Försvarsmateriel. Riggen, som ska användas för speciell mätning mot fordon, är tio meter lång, tre meter hög och har en

Nils-Åke Nilsson och Kjell Andersson tar sig en titt på det handburna pansarvapnet AT 4, som AK30 försett med nytt sikte.

rörlig arm med slaglängd av fyra och en halv meter, säger Kjell och fortsätter:

– Det ingår mycket reglerteknik i den här konstruktionen. Den får inte vara gjord av järn eller stål, utan enbart lättmetall, och kräver snäva toleranser i konstruktionen.

– Som exempel på en betydligt mindre konstruktion kan nämnas ett temperaturkompenserat sikte till AT 4, ett handburet pansarvapen som är framtaget inom F-sektorn.

Aktuella uppgifter

– Just nu håller vi på med annat projekt, som Försvarets Forskningsanstalt, FOA, ska använda så småningom. Det är en provstation för elektromagnetiska pulser, EMP, det vill säga en simulator, som ska användas för att kontrollera om elektroniken är tillräckligt skyddad för elektromagnetiska störningar, berättar Kjell.

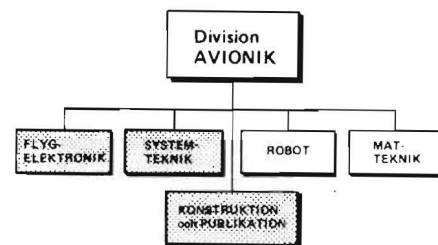
– Denna EMP-simulators störgenerator, som väger 800 kilo, ska upp 20 meter i luften, plus att den ska ha en antenn som väger 650 kilo. Konstruktionen ska i detta fall vara gjord av icke metalliskt material. Vi fick beställningen i april 1985 och räknar med att vara klara före semestern, tillägger sektionschefen.

– Vi har gjort en hel del inom området EMP-skyddskonstruktioner tidigare, berättar Nils-Åke.

Likaså gör AK30 fortfarande elkonstruktioner, så det handlar inte enbart om mekaniska arbetsuppgifter.

Kvalitet är viktigt

Vid det här laget kan ingen ha undgått

Värt att veta om Konstruktion

Sektion Konstruktion, AK30, tillhör avdelning Konstruktion och Publikation inom division Avionik.

Sektionen har 18 anställda, som arbetar under sektionschef Kjell Anderssons ledning.

Orderingången för 1985 beräknas till fem och en halv miljoner kronor, varav två miljoner kronor utgör interna order. AK30 har följande verksamhetsområde:

- * Behovsanalys
- * Specifikation
- * Projektledning
- * Beräkning
- * Konstruktion
- * Dokumentation
- * Medverkar vid framtagning av hårdvara
- * Kontroll
- * Kvalitetssäkring

Sektion Konstruktion återfinns på övre våningen i By 1 vid FFV Underhåll i Arboga.

att höra talas om kvalitetsnormen AQAP-1. Dess kvalitetskrav gäller självfallet även AK30.

– Konstruktionskvalitet är oerhört viktigt. Särskilt vid utländska beställningar gäller det att kunna uppfylla de ställda kvalitetskraven, säger Kjell.

– Vi ser detta med kvalitetskrav som enbart positivt. Nyligen har vår sektion genomgått kvalitetsrevision och vad vi hittills vet finns inga anmärkningar mot oss.

– Sett ur konkurrenssynpunkt är det bra med kundens kvalitetskrav. Det sporrar oss att verkligen försöka uppnå den kvalitet man är ute efter.

Ny utrustning

– För närvarande håller vi på med en utredning angående anskaffning av CAD-utrustning för datorstödd konstruktion. Denna utrustning är nödvändig, om vi ska få jobb bland annat inom IG JAS-projektet i framtiden och hänga med i konkurrensen. Under semestern ska ombyggnad av våra lokaler ske, så att vi får plats med den nya utrustningen, förklarar Kjell.

– Jag hoppas, att så många som möjligt av medarbetarna på AK30 ska få möjlighet att genomgå utbildning och lära sig att utnyttja utrustningen, avslutar han.

Tage lämnar Mässen

Tage Liljegren, som till vardags arbetar med produktionsstyrning inom Apparatavdelningen i Linköping, går i pension den 30 juli. Han har då varit anställd 27 år vid Underhåll.

Men vid sidan av sin dagliga gärning har Tage i 26 år varit sekreterare i Föreningen CVM Mäss.

Vid intervjun med Tage märks det hur svårt det är tala om mässtyrelsen utan att komma in på Fabian Näslund och vår hustru Eva.

Fabian i centrum

Fabian var en eldsjäl när det gällde att sköta mässen. Som mässföreståndare och kassör i föreningen var Fabian ovärderlig. Han styrde och ställde – alltid med sikten inriktad på matgästernas bästa.

Fabian pensionerades i början av 70-talet från sin ordinarie tjänst, men förlorade därmed ingalunda känslorna för mässen och mässens skötsel. Han såg till att allt flöt som det skulle och var mycket ofta själv på luncherna och såg till gästerna. Ja, se det var en riktig mässföreståndare.

Eva tog kommandot

1979 avled Fabian. Hustru Eva, som då varit anställd av föreningen CVM

Två om tre förslag

Förslagskommittén i Linköping har haft sammanträde. Håkan Tegnefur hälsades välkommen som ny medlem i kommittén av ordförande Ove Isacson.

Därefter behandlades 14 förslag, varav elva avslogs, två ersattes och ett belönades med ett koppelstop.

Sigvard Hansson, FF69, hade lämnat in bägge ersatta förslagen. Båda förslagen gällde verktyg. Det första, som gav Sigvard 900 kronor gällde axelbultar i vingroderlager. Det andra, som skall användas vid montering av glas, gav honom 1500 kronor.

Rune Ahl, FT81, fick som belöning ett koppelstop för sitt förslag till metod att ta bort kalfog.

Tage Liljegren lämnar sin post som sekreterare i föreningen CVM Mäss efter 26 innehållsrika år. Hans efterträdare, Britt-Marie Samuelsson från FFV Materialteknik, får en vänlig avskedskram vid Tages sista styrelsemöte i föreningen.

Foto: Ann Wilson

Mäss sedan många år, tog över föreståndarskapet. Och det har hon gjort med den äran!, säger Tage med eftertryck. Eva är visserligen inte med i styrelsen, men hon deltar alltid i våra möten och hon är otroligt lyhörd för gästernas önskemål.

– Tack vare hennes skickliga ledning, hennes utomordentliga personal och mässombuden har vi fått en väl fungerande mäss, som gillas inte bara av oss FFV-are utan även gäster från andra företag, fortsätter Tage.

– För övrigt har det under alla år rått en god och positiv stämning inom styrelsen, vilket har varit skönt när det någon gång hettat till.

Knepiga uppgifter

Eftersom denna artikel egentligen skulle handla om Tage Liljegren så försöker vi väl fortsätta på det spåret och frågar om hans 26 år i mässtyrelsen.

– Till de större frågorna som vi konfronterats med hör ombyggnader av mässlokalen. Under min tid i styrelsen har vi haft två ombyggnader att jobba med. Den största och mest omfattande var den som skedde under våren 1981.

– Naturligtvis var det en jobbig period. Men samtidigt väldigt givande och stimulerande, eftersom vi deltog i konsult-

företagens sammanträden, när det gällde att besluta om inventarier och lokaler.

– Att ens försöka tillfredsställa allas önskemål är omöjligt men vi gjorde så gott vi kunde. Det mesta handlar ju som vanligt om pengar...

Ord i CVM-NYTT

När Tage tänker tillbaka i tiden dyker plötsligt en episod upp.

– Vem minns inte vår förre läkare Håkan Adolfssons och Fabians animerade skriftväxlingar i näringsfysiologiska frågor som vanligtvis rörde såsarna till lunchrätterna. Håkan skickade sina alster till styrelsen för svar och samtidigt publicerades de i CVM-NYTT. Fabian var inte sen att lämna styrelsens svar, också i tidningen. De gjorde allt för att överträffa varandra i stilistiska utsvävningar.

Företagsam pensionär

Tage har förmånen att gå i pension den fina tiden av året och han får därför en extra lång "semester".

– Men som pensionär kommer jag inte att ha fritidsproblem, det kan jag lova. Jag har både hus och sommarställe som ska ses till.

Fina som blåsippor

Lokalvårdarna vid FFV Underhåll har fått nya arbetskläder. Kläderna, som är individuellt inprovade, består av klarblåa långbyxor med väst, samt en vanlig vit T-shirt.

De som inte vill ha långbyxor har utrustats med rockar i samma material.

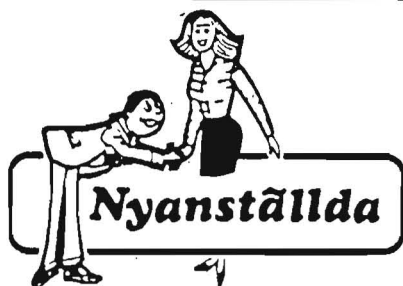
– Framförallt känns kläderna sköna att jobba i, men visst är det roligt att vi samtidigt ger ett snyggt och fräscht intryck, säger en av tjejerna.

De ser ut som en grupp blåsippor där de sitter tillsammans på grässlätten. Lokalvårdarna har redan hunnit höra positiva kommentarer om de nya arbetskläderna.

– Folk kommer fram och säger spontant att vi är fina, berättar de.

Foto: Britt Blom

Maj

Anders Wallin, verkstadsingenjör, FA28

Nils-Gunnar Tordegård, verkstadsingenjör, FF82

Max Fredriksson, elmontör, FP70

Christer Karlsson, elmontör, FP70

Juni

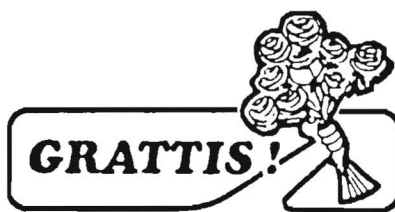
Sven Wälsäter, verkstadsingenjör, FC57

Inga elefanter i ryggen, tack!

Spänn fast dig i bilbältet, du som åker i baksätet. I en krock kastas du annars framåt med tyngden av en elefant...!

Om vikt: ungeringar ungeringar i krockvid krockvid

20 kg	1000 kg	1500 kg
50 kg	2000 kg	3000 kg
75 kg	3000 kg	4000 kg

50 år

7 aug Leif Öjersson, FF63

13 aug Lars Bohman, FT57

Ett hjärtligt tack till alla de FFV-are som bidrog till att min 50-årsdag blev till ett ljusst minne för mig och min familj.

Sven-Åke Överström

Irriterande tecken på att sommaren är här

Det är skönt att cykla på sommaren.

Så här års är det fler än någonsin som cyklar till jobbet. Det finns också en hel del anställda, som kör bil till jobbet, men använder sina cyklar innanför grindarna.

Problemet uppstår först när de ska hem igen och lämnar cyklarna så nära vaktbyggnaden som möjligt...

Utanför vaktbyggnaden finns några cykelställ, främst avsett för vaktpersonal, samt Hälsovårdens medarbetare och besökare. Där lämnas nu ett alldeles för stort antal cyklar varje dag. Framkomligheten är dålig, förutom att de som ska besöka vaktstans eller Hälsovården inte har någonstans att ställa sina cyklar.

Det här är inget nytt problem för 1985. Varje sommar uppkommer samma irriterande situation, trots flertalet påpekanden. Det finns tillräckligt många cykelställ längs mässvägen, som går utomordentligt bra att använda.

Det enda som behövs för att lösa problemet med "inne-cyklisterna" är att de går några meter extra från cykelstället till bilen...

Spelare efterlyses

FFV Underhåll behöver snarast förstärkning till sina två lag i korpffotboll. Vi deltar i årets korpmatcher med lagen ASARNA och AVIONIK. Dessvärre är båda lagen underbemannade på grund av en rad olyckliga omständigheter.

Ska FFV Underhåll ha en chans att vinna måste intresserade spelare snarast höra av sig.

Matcherna spelas tisdagar och torsdagar på CVA-planen.

Kontakta ASARNA på telefon 2334 eller AVIONIK på telefon 2045.

Kurt Bergström, AM62.

U-AKTUELLT 1985

Ansvarig utgivare: Per-Åke Dahlström, UP

Redaktör: Britt Blom, SD05

Redaktion: Ann Wilson, SP55

Hans Brännström, BT33

Adress: FFV Underhåll

732 81 Arboga

Telefon: 0589/818 59